

Ilmub kord nädalas.

TOIMETUS JA TALITUS:	TELLIMISE HIND:	KUULUTUSTE HIND:
Tallinn, Pagari tän. № 1, tuba 25-a (Sõjaministeeriumi majas). Awatud kella 8— $\frac{1}{2}$ 16. Telefon 1-63 (Sõjawäe keskjaamast).	Aastas Mk. 300 Poolesaastas „ 150 Weerandaastas „ 75 Üksiknummer 15 marka.	$\frac{1}{4}$ lehekülge Mk 3600 $\frac{1}{2}$ „ „ 1800 $\frac{3}{4}$ „ „ 900 $\frac{1}{2}$ „ „ 450 $\frac{1}{16}$ „ „ 250

№. 14.

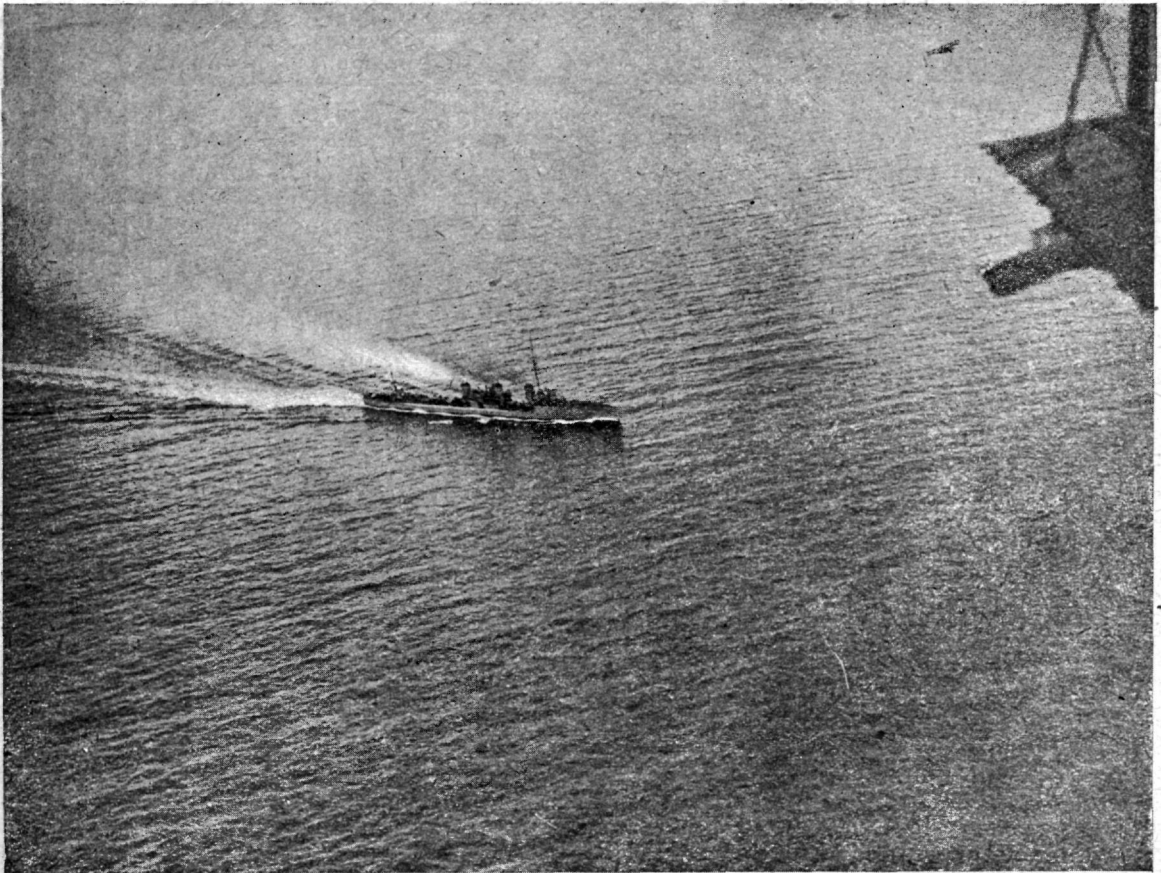
Laupäewal, 5. aprillil 1924.

VI aastakäik.

S I S U:

K. M.: Euroopa riikide sõjawäekulud enne ja pärast ilmasõda. — Gunner: Tule ülewiiimine. —ms—: Ohwitser kui kaswataja ja õpetaja. —us.: Sõnake terwitamisest.—Sõjaminister O. Amberg (pildiga).—Wabadusristi kawalerid: Kolonel S. Pinding.—G. L.: Wabadussõja päiwilt. — A. Steinberg: Lennuwäe akadeemia Inglismaal. —ms—: Gaasiasjandus Wene punawäes. — B. L.: Prantsuse sõjalaewastiku ehitusprogramm. — Ametlikud teated. — Wäljamaa sõjawäed. — Bibliograafia. — Segateated. — Küsimused ja kostused

Lennuwäe foto.

Miiniristleja „Lennuk“ täiel sõidul.

Euroopa riikide sõjawäekulud enne ja pärast ilmasõda.

Rikaliku statistilise materjaali hulgas, mis Rahwaste Liidu täidesaatwa komitee poolt riikide kohta awaldatud, pakuwad meile erilist huwi andmed, mis riikide sõjawäelist seisukorda iseloomustawad. Ka meil wõidi weel hiljuti Riigikogus ja ajakirjanduses meie kaitseministeeriumi eelarwe kohta käiwaid waelusi jälgida, milledes nii kujukalt kulude wähenemise tendents wäljenes. Et me praegu ajajärgus elame, kus pacifistlikud ideed walitsemas, siis pole huwitusest waatluse alla wõtta ühe osa Euroopa riikide kaitsewäe enne ja pärast ilmasõja aegseid kulusid, et otsustada, kuiwõrd „rahuarmastuse“ woolud läbi on lõõnud.

Kõige ustawamaks ja wäärtuslikumaks materjaalide allikaks tuleb wististi lugeda 1922 a. septembris Rahwaste Liidu täidesaatwa komitee poolt wäljaantud broshüüri: „Dépenses budgétaires pour la défense nationale 1913 et 1920—1922.“. Tema andmed on seda usutawamad, et riigid, liidu liikmed, nad ametlikult endi kohta on annud.

On ju tõsiasi, et üksikute riikide sõjawäe eelarwete wõrdlus täitsa täpset pilti ühe ehk teise rahwa „sõjakusest“ anda ei wõi, sest elab ju iga rahwas ja seega tema sõjawägi omapäras-tes kultuurilistes, geograafilistes ja kliimatilistes oludes. Wõtame näiteks põhjamaa riigid: Rootsi, Soome ja Norra. Kahtlemata on kliimaolude tõttu nende riikide üksiku sõduri ülalpidamine kallim, kui Prantsuse metropooli sõduri ülalpidamine. Kuna esimesed end külma wastu tugewama toiduga, soojema riidega, kindlamate ehitustega peawad kaitsma, wõib teine wähemaga leppida, sest tema elab soodsamates kliimatilistes tingimustes. Ka riigi territooriumi ulatus mängib tähtsat osa. Kas wõib näiteks wõrrelda kulude ühtluse mõttes ilma mööda laiali paisatud Briti kuningriiki Saksamaaga ehk teiste riikidega, kellel pole asumaid ja kelle sõjawägi

asub ühel territooriumil? Wististi mitte. Iseenesest mõistetaw on, et side alalhoidmine (selle sõna kõige laiemas mõttes) üksikute riigiosade sõjawägede wahel suuri summasid nõuab, mis, puhtsõjaliselt wõetud, ainult kaudset kasu toowad. Pääle selle tuleb arwesse wõtta suuri summasid, mida tarwitawad riigid, kel pole oma sõjatööstust ja kes on sunnitud kalli hinna eest sõjawäerustust wäljamaalt ostma. Sarnases seisukorras oleme näiteks meie.

Kui on raske õiglaselt wõrrelda üksikute riikide sõjawäeelarweid, siis wõib Rahwaste Liidu poolt awaldatud rikkalik statistiline materjal üksikute riikide enne ja pärast ilmasõja aegsetest eelarwetest

Tabel № 1

Euroopa riikide riigi- ja sõjawäeelarwete protsentuaalse wahekorra kohta 1913 ja 1922 aastal.

Riik (rahaüksus)	Aasta	Riigi eelarwed miljonites	Sõjawäe eelarwed miljonites	%	Wä- hem- Roh- kem- + %
Rootsi (kroonid)	1913	259,0	82,3	31,8	-14,3
	1922	935,9	164,1	17,5	
Prantsusmaa (frangid)	1913	5067,0	1807,0	35,7	-15,3
	1922	25.663,0	5236,0 ¹⁾	20,4	
Briti (naelsterl.)	1913—14	207,8	86,0	41,4	-23,8
	1922—23	948,1	167,1 ¹⁾	17,6	
Belgia (frangid)	1913	874,0	87,9	10,1	- 3,2
	1922	8080,0	557,1 ¹⁾	6,9	
Itaalia (liirid)	1913—14	2688,0	928,0	34,5	-21,4
	1922—23	20.455,0	2687,0	13,1	
Portugali (milreisid)	1913—14	64,7	13,7	21,1	+ 3,9
	1922—23	586,9	146,7 ¹⁾	25,0	
Rumeenia (leid)	1913—14	660,0	81,9	12,4	+10,3
	1922—23	7708,5	1746,2	22,7	
Hollandi (guldenid)	1913	238,7	50,4	21,1	- 8,6
	1922	970,7	121,7	12,5	
Daani (kroonid)	1913—14	123,6	29,7	24,0	- 8,6
	1922—23	425,0	65,4	15,4	
Norra (kroonid)	1913—14	172,9	27,6	16,0	- 7,4
	1922—23	640,4	54,9	8,6	
Shweitsi (frangid)	1913	108,0	55,5	51,3 ²⁾	-23,3
	1921	289,2	80,9	28,0 ²⁾	
Hispaania (pesetad)	1913	1521,1	390,4	25,7	+ 5,4
	1922—23	2997,3	931,7	31,1	

- Märkus: 1) Siin on ka ühes arwatud sõja tagajärjel tekkinud kulude katmise summad (pensi-
onid, abirahad, kahjutasu j. m.).
2) Kui arwesse wõtta üksikute kantonite sõja-
wäe wäljaminekuid, siis wäheneb see arw
20,9-ni.
3) Kantonite sõjawäe kulud pole arwesse
wõetud.

diagrammide läbi väga selge pildi anda. Juurelisatud tabelites on Rahwaste Liitu kuuluwatest riikidest ainult 12 Euroopa riigi sõjawäe eelarwed toodud. Neist on ilmasõjast wiis tegelikult osa wõtnud, kuna osa neutraalsed olid.

Tabelist № 1 on näha protsentuaalne wahekord riigi ja sõjawäe eelarwete wahel ning tema muutused enne ja pärast ilma sõda. Tabelis toodud pärastsõjaegsed arwud pole ümberarwatud 1913 a. wäärtusse (kulla wäärtusse), waid nad on näidatud 1922 a. raha nominaal-wäärtuses. Samuti wõib tabelist wälja lugeda, et suuremas osas riikidest sõjawäeelarwed, wõrreldes riigi eelarweteiga pärast suurt sõda, märksa wähenenud on.

Tabel № 2

Euroopa riikide tegelikkude sõjawäekulude kohta 1913 ja 1922 a.

Riigid (maksuüksused)	Sõjawäe kulud miljonites			
	1913	1722		Wähem — Rohkem + %
		tegelikult	redutseeritud	
Rootsi (kroonid)	82,3	164,1	98,8	+20,1
Prantsusmaa (frangid)	1807,0	5236,0	1664,0	-7,9
Briti (£)	86,0	167,1	102,5	+19,2
Belgia (frangid)	87,9	557,1	160,0	+82,1
Itaalia (liirid)	928,0	2687,0	500,4	-46,1
Portugali (milreis)	13,7	146,7	14,7 ¹⁾	+7,2
Rumeenia (lei)	81,9	1746,2	62,9 ¹⁾	-23,1
Hollandi (guldenid)	50,4	121,7	74,6	+48,2
Daani (kroonid)	29,7	65,4	36,5	+23,2
Norra (kroonid)	27,6	54,9	23,7	-14,3
Shweits (frangid)	55,5	80,9	49,3	-11,0
Hispaania	390,4	931,7	520,5	+33,3

Märkus: Ümberarwatud kulla wäärtusse.

Peab tähendama, et tabelis № 1 toodud arwud weel täielikku ja täpset pilti wägede „wähendamisest“ ei anna ja ni-

melt sel põhjusel, et rahakursid 1922 a. kõwasti langenud olid. Kui meie aga 1922 a. eelarwed ümber arwaksime 1913 a. raha wäärtusse (kulla wäärtusse), siis oleks wõrdlus õiglane. Siis omandaks ka protsentuaalne wahekord riigi ja sõjawäe eelarwete wahel palju reaalsema wäärtuse ning annaks meie wägede vähendamise üle tõenäoliku pildi.

Tabelis № 2 äranäidatud „redutseeritud“ (kokkutõmmatud) kulude wäljaarwamise aluseks on wõetud teatud hindade indeks, millega umbes kullawäärtus kätte saadakse.

Mainitud tabelist näeme, et suuremal osal riikidest sõjawäekulude juurekaswu on märgata.

Huwitaw on, et Prantsusmaa (praegu sõjaliselt kõige tugewam riik) 1922 a. sõjawäe kulud, wõrreldes 1913 aastaga, 7,9% wõrra wähenenud on ja seega kõwasti Inglismaast ja Belgiast eraldub. Kuid arwesse wõttes asjaolu, et 1913 aasta nii Prantsusmaale kui ka Saksamaale relwasutamise kulminatsioonpunkti tähendas, ei peaks meid Prantsusmaa 1922 a. sõjawäe kulude wähenemine väga imestama. 1913 aastal seati Prantsusmaal sisse 3-aastane sõjawäe teenistuse aeg, kuna ta 1922 a. 18 kuuliseks muudeti. Sama wõiks ka Itaalia kohta öelda.

Mis puutub Belgiasse, siis näeme siin hiigla suurt sõjawäekulude juurekaswu (82,1%). Pääpõhjust tuleb tingimata belglaste halbades ilmasõja kogemustes otsida. Mehed, kes selle rahwa saatust 1922 a. juhtisid, jõudsid wististi otsusele, et suur eksisamm on riigikaitset seewõrd hooletusse jätta, nagu see oli enne ilma sõda. Liigwalusasti andsid end tunda hoobid, mis Saksa sõjawägi Belgiale andis.

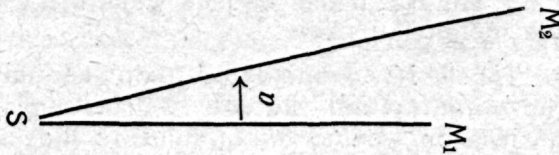
Lõpetades ülewaate suuremate Euroopa riikide sõjawäeelarwete kohta, wõib öelda, et statistiline materjal, mis nüüd juba mitme aasta jooksul Rahwaste Liidu täidesaatwa komitee poolt liidu liikmete sõjawägede kohta kogutud ning ühtlaselt läbitöötatud, suure wäärtuse ja tähtsusega on. Temast tuletatud arwud ja järeldused heidawad enam-wähem selget walgust seisukorra pääle, milles praegu Euroopa wägede vähendamise probleem püsib.

K. M.

Tule ülewiimine.

I. Suun.

Juuresolewal joonistusel kujutab punkt S suurtükki, M_1 — esimest, M_2 — teist märki, mille pääle tuli tuleb üle wiia.

Tule ülewiimiseks ühe märgi päält teise pääle tuleb laskesuuna muuta nurga α , deriwatsiooni paranduste ja tuule paranduste wahe algebralise summa wõrra.

Märkus № 1. Tule ülewiimise täpikäpsus oleneb pääasjalikult nurga α kindlakstegemise täpikäpsusest.

Märkus № 2. Suuna muutmistel tule ülewiimise juures kuni 300 tuhandikku wõib oletada, et tuule mõju kuulilennu pääle oleneb ainult märkide kauguse wahest, kuna suuna muutmistel üle 300 tuhandikku tuleb juba arwesse wõtta lasketasapindade ja tuule suuna waheliste nurkade wahet.

Patarei wihku tuleb muuta wastawalt uue märgi laiusele ja kaugusele.

II. Laskekaugus.

Uue märgi laskekaugust wõib wälja arwata:

- lihtsustatud meetodiga;
- Koeffitsient K abil.
- Koeffitsient K_0 abil.
- Algkiiruse wahe Δv_0 abil.

A. — Lihtsustatud meetod.

Oletame, et eellaskmine märgi M_1 pihta, mille topograafiline kaugus A_t , andis laskekauguse A_r . Laskekauguse ja topograafilise kauguse wahe on $A_r - A_t$. Oletades, et laskmise juures märgi M_2 pihta, mille topograafiline kaugus B_t , sama suur kauguste wahe olemas, saame märgi M_2 laskekauguse

$$B_r = B_t + (A_r - A_t)$$

Reegel: Tule ülewiimisel wõrdub uue märgi laskekaugus tema topograafilisele kaugusele + eelmise märgi kaugusparandus.

B. — Koeffitsient K.

Eelmine meetod ei ole täpikäpsne, sest kauguse paranduse suurus muutub ühes kaugusega, mille tõttu teda ainult wahe

erinewatel kaugustel wõib tarwitada. Täpikäpsmaid tagajärgi annab koeffitsient K.

Koeffitsient K tarwitamine põhjeneb oletusel, et laskekaugused ja parandused on proportsionaalsed kaugustele, kui kauguste suhe on $3/4$ ja $4/3$ wahel. Jättes eelmised tähendused, on laskekauguse suhe topograafilise kaugusega

$$\frac{A_r}{A_t}$$

ja selle põhjal märgi M_2 laskekaugus

$$B_r = \frac{A_r}{A_t} B_t$$

Suhet $\frac{A_r}{A_t}$ nimetakse koeffitsiendiks K.

Reegel: Tule ülewiimisel wõrdub uue märgi laskekaugus tema topograafilisele kaugusele, kaswetatud koeffitsient K-ga, mis wõrdub eelmise märgi laskekauguse suhetele tema topograafilise kaugusega.

Märkus № 1. Koeffitsient K wälja arwata iseäranis suurte kaugustel kolmekohaliste murdarwudega.

Märkus № 2. Kui M_1 ja M_2 wastawate trajektooriumide kulminatsioonpunktide kõrguste wahe on suur, wõib mõlematele kõrgustele wastawate ballistiliste tuulte wahe ja sellega tuulte mõju wahe seewõrd suur olla, et koeffitsiendi K tarwitamine tagajärgi ei anna, kuigi märkide kauguste suhe $3/4$ kuni $4/3$ piirides on. Selle tõttu on koeffitsiendi K tarwitamine wõimalik ainult liusklaskmise juures, kus trajektooriumide kulminatsioonpunktide wahe wäike on.

C. — Koeffitsient K_0 .

Koeffitsient K annab paranduse, mida nõuawad käesolewa momendi meteoroloogilised ja ballistilised tingimused. Nende tingimuste muutumisel ei anna eellaskmisel saadud koeffitsient K enam õiget nõuetawat parandust. Mõned nendest tingimustest (temperatuur, tuul, õhusuuremine) on wäga muutlikud, kuna teised (suurtüki kulumine, püssirohu jõud antud partiis) on kindlamad ja muutuwad pikkaajaks, enam-wähem kindla seaduse järele.

Nende laskekauguse muutumise kindlamate põhjuste paranduse leidmiseks on koeffitsient K_0 .

Sõjaminister Oskar Amberg.

Sündinud 30. detsembril 1878 Nõo kihelkonnas Tartumaal. Alghariduse sai Tõravere külakoolis ja Nõo kihelkonnakoolis. Astus 1892 aastal Tartu gümnaasiumi, mille 1899 a. kevadel lõpetas. Pääleseda astus Riia politehnikumi, mille 1904 a. juunis insener-tehnoloogina lõpetas. 1904—1905 a. oli I. järgu vabatahtlikuna sõjaväe teenistuses Dünamünde kindluse inseneriväes. 1905—1906 a. oli tegev insener-konstruktorina Riia masinavabrikus „Motor“. Asus 1906 a. suvel Minski kubermangu elama, kus kuni 1910 aastani puutööstuse vabriku direktorina ametis oli. 1910 a. algul asus Tallinna elama, kus ühes teiste ettevõtjatega Tallinna silikaat vabriku, O.

Amberg &, asutas, mille juhatajaks oli 1914 aasta juulini, mil ta ilmasõja lahtipuhkemisel mobiliseeriti. Ilmasõja ajal teenis alguses Tallinna kindluse suurtükiväes ja pärast kindluse inseneriväes, kusjuures kindluse ehituste töid insenerina juhatas, muuseas ka Aegna saare kindlustuste töid. Eesti vabadussõja ajal oli sõjaministeeriumi inseneri osakonna ülemaks. 1920 aastal valiti esimesse Riigikogusse, 1923 aastal teise Riigikogusse Tallinna valimisringkonnast. 2. augustist 1923 a. oli töö-hoolekande ministriks ja 14. novembrist 1923 a. teedeministri kohuste täitjaks. 26. märtsist 1924 a. valiti Riigikogu poolt sõjaministriks.

Oletame, eellaskmise juures märgi M_1 pihta, mille topograafiline kaugus A_t , on saadud laskekaugus A_r . Tabelitest leiame, et käesoleva temperatuuri, õhusurumise, tuule, laengu temperatuuri ja kuuli raskuse wahede paranduste kogusumma kaugusel A_t võrdub a . Ülejäänud kauguse wahe $A_r - A_t - a$ le arwame suurtüki kulumise ja käesolewa püssirohu partii arwele. Sellega on ainult wiimastest tingitud parandatud kaugus $A_r - a$ ja selle suhe topograafilise kaugusega

$$K_0 = \frac{A_r - a}{A_t}$$

Praktiliselt ei wõi leppida ühel eellaskmisel saadud koefitsiendiga, waid peab wõtma koefitsiendiks K_0 mitmel eellaskmisel saadud koefitsientide aritmeetilise keskmise.

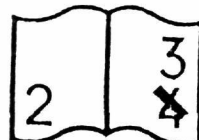
Reegel: Et märgi laskekaugust kätte saada, kaswatada tema topograafiline kaugus koefitsient K_0 pääle ja juure arwata (maha arwata) käesolewa momendi tabelitest wäljaarwatud parandus.

D. — Algkiiruse wahe (avo) meetod.

Eelmise meetodi wiga on tehtaw oletus, et suurtüki kulumise ja püssirohu jõu parandus on proportsionaalsed kaugusele. Tegelikult ei ole kauguse parandus, mis tekkinud algkiiruse muutumisest suurtüki kulumise ja püssirohu jõu wahe põhjal, proportsionaalne. Paremaid tagajärgi annab parandus, mis on wäljaarwatud lasketabelitest selle algkiiruse wahe põhjal.

Kui temperatuuri, õhusurumise, tuule, laengu temperatuuri ja kuuli raskuse wahe on täpikäelselt wälja arwatud, wõib kauguse wahe $A_r - A_t - a$ põhjal algkiiruse wahe wälja arwata lasketabelitest, toimetades algkiiruse wahe paranduse wäljaarwamisele wastupidises järjekorras.

Reegel: Et märgi laskekaugust kätte saada, arwata tema topograafilisele kaugusele juure eelmistel laskmistel ilmsiks tulnud algkiiruse wahe põhjal wäljaarwatud parandus + käesolewa momendi parandus.

Märkus: Nagu koefitsient K_0 -gi, peab mitmel laskmisel kindlaks tehtud algiiruse wahede aritmeetilist keskmist õigeks dv_0 lugema.

Missugust meetodi tarwitada?

Meteoroloogiliste andmete puudusel ehk kui tule ülewiimine aegawiitmata tarwilik, annab koefitsiendi K ehk isegi lihtsustatud meetodi tarwitamine häid tagajärgi.

Kuid kui andmeid ja aega on, on soovitaw algiiruse wahete meetodi tarwitada, mis täpikäälsemad tagajärgi annab.

Koefitsient K_0 ei oma, dv_0 metoodiga wõrreldes, mingisugust paremust ei aja ega täpikäälsemuse suhtes, ja selle tõttu ei ole ka soovitaw teda tarwitada.

Näide № 1. Suurtükk on suundatud, nurgamõõtja $130^{\circ}00'$, märgi M_1 pääle. Kaugus 8000 jardi, tuul paremalt 20 jalga sekundis. Ülewiiia tuli wasakul $10^{\circ}0'$ olewa märgi M_2 pääle, kaugus 5000 jardi. Missugune on nurgamõõtja seade?

Tuuleparandus 6000 jardi pääle = $54'$ paremale
 „ 5000 jardi pääle = $22'$ paremale

Ülewiiimise tuuleparandus = $12'$ wasakule (+)

Deriwatsiooni parandus 8000 jardi pääle = $38'$ wasakule
 Deriwatsiooni parandus 5000 jardi pääle = $15'$ wasakule

Ülewiiimise deriwatsiooni parandus = $23'$ paremale (-)

Ülewiiimise nurk $10^{\circ} + 12' - 23' = 9^{\circ}49'$.

Suurtüki nurgamõõtja $139^{\circ}50'$.

Näide № 2. Eellaskmine andis märgi M_1 jaoks, mille topograafiline kaugus 8000 jardi, laskekauguse 8300 jardi. Wälja arwata laskekaugus märgi M_2 jaoks topograafilise kaugusega 6500 jardi.

I. Lihtsustatud meetod:

8300 j. - 8000 j. = 300 j.
 6500 j. + 300 j. = 6800 j.

Märgi M_2 laskekaugus 6800 jardi.

II. Koefitsient K meetod:

$$K = \frac{8300}{8000} = 1,037.$$

$1,037 \cdot 6500 = 6740$ jardi.

Märgi M_2 laskekaugus 6740 jardi.

Näide № 3. Märgi M_1 pihta, kaugus 8000 jardi, tehtud eellaskmiste tagajärgede põhjal wälja arwata koefitsient K_0 ja dv_0 .

I. Laskekaugus 7800 jardi.

	Laskmise aegsed andmed	+	Parandused	-
Õhusurumine	22,6'			43
Õhu temperatuur	70°F			107
Tuul	20 j. s. tagant			180
Laengu temp.	55°		15	
Kokku		+ 15		- 330

Üldine parandus - 315 j

$$K'_0 = \frac{7800 - (-315)}{8000} = 1,014$$

Laskekauguse wahete 7800 - 8000 - (-315) = 115 jardi wastab $dv_0 = 39$ jalga s.

II. Laskekaugus 8160 jardi.

	Laskmise aegsed andmed	+	Parandused	-
Õhusurumine	30,2		21	
Õhu temperatuur	50°F		107	
Tuul	10 j. s. tagant			90
Laengu temp.	50°F		30	
Kokku			158	- 90

Üldine parandus + 68 jardi.

$$K_0'' = \frac{8160 - 68}{8000} = 1,011$$

Laskekauguse wahete 92 jardi wastab $dv_0 = 31$ jalga sek.

Nende laskmiste põhjal on suurtüki

$$K_0 = \frac{1,014 + 1,011}{2} = 1,013$$

ja

$$dv_0 = \frac{39 + 31}{2} = 35 \text{ jalga sekundis.}$$

„Instruction sur le tir de l'artillerie“ andmetel
 Gunner.

Ohwitser kui kaswataja ja õpetaja.

Oma kutse poolest seisab ohwitseride korporatsioon kõige ligemal õpetajaskonnale. Nii ühe kui teise pääülesandeks on (jutt on ohwitseri ülesandest rahuaja oludes) kaswatus- ja õpetustöö, teadmiste ning oskuste lewitamine kodanikkude seas, wõiks isegi ütelda — nende etteawalmistamine wõitluseks olemasolu eest. See suur ülesanne nõuab neilt pääle laialdase igakülgse hariduse weel oskust omi teadmisi teistele arusaadawalt edasi anda, samuti ka teadmisi psükoloogia waldkonnast.

Kuiwõrra wõime sarnase mõõdupuuga läheneda meie kaitsewäe juhtiwale koosseisule?

Enne kui selle küsimuse pääle wastame, peatame lühidalt õpetajaskonna juures. Teatawasti saawad meie õpetajad oma kutsehariduse pääasjalikult seminariides ja mitmesugustel pädagoogika kursustel. Nende asutuste õpekawades leiame üldharidusliste ja eriainete kõrwal au kohal niisugused ained, nagu hingeteadus, kaswatusedus, pädagoogika ajalugu, meetoodika ja loogika. Näiteks algab seminarides nende ainete teoreetiline käsitlemine juba alamates klassides. Wiimastel õpeaastatel seltsib teooriale ka praktika. Koolipõllul iseseiswale tööle asudes on õpetajal kaasas wäärtuslik bagaash inimeste tundmiseks ja ustawad wahendid teadmiste lewitamiseks; tegelikus elus peab ta neid teritama ja täiendama.

Kahjuks ei wõi seda meie ohwitseride kohta mitte öelda, rääkimata allohwitseride kaadrist.

Suurema hulga meie ohwitserkonnast moodustawad need ohwitserid, keda sõjapolud sellele elukutsele tõuganud. Koolides, kus nad oma sõjawäelise erihariduse saanud, eelnimetatud kaswatuseduslisi ai-

neid ei õpetatud. Ka meie alalise wäe ohwitseride kursustel neid ei õpetata.

Teine osa meie kaitsewäe ohwitseridest koosneb Wabariigi sõjakooli lõpetajatest. Kuid ka sõjakooli õpeainete hulgas ei leida meie ei pädagoogikat ega psükoloogiat. Keskkooli klassid, kus nad oma üldhariduse saanud, neile nimetatud aineid ei pakkunud.

Jääb üle weel grupp ohwitseride, kes enne ilmasõda ohwitseri elukutse walinud. Nendest teame, et nad kõike muud õppisid, ainult mitte kaswatuseduslisi aineid.

Ülaltoodud tõsiasiad sunniwad meie ohwitseridest kui teadlikkudest õpetajatest-instruktoritest wõi kaswatajatest suures enamuses õige tagasihoidlikult rääkima. Wäejuhile, olgu ta ükskõik missugusel kohal, ei ole kaugeltki küllalt, kui ta tunneb sõjakunsti ühes selle ajalooa: ta peab olema ka psükoloog ja pädagoog. Psükoloog nii palju, et ta igas olukorras tähtsat tegurit — meeoleolu — täpselt arwestada oskaks; pädagoog sedawõrd, et ta oma teadmisi ja oskusi suudaks alluwatele kõige otstarbekohasemalt edasi anda.

Meie ei jää nende wäidete põhjenduseks siin pikemalt peatama. Ja kas peakski seletust wajama wäide, et hää õpetaja sama hää õpemetoodi juures kümme korda paremaid tagajärgi saawutab, kui umbkaudu kobaw tunniandja? See oleks sissewõrdmine lahtisest uksest.

Lõpetades tähendame, et nende ridade kirjutaja soow on — kutsuda esile „Sõduri“ weergudel mõtete wahetust selle ülitähtsa küsimuse üle. Wõib olla, jõuame siis kord sinna maale, et meie sõjakooli, ohwitseride kursuste jne. õpekawades ka psükoloogilispädagoogilised ained wäärilise koha omandawad.

—ms—

Sõnake terwitamisest.

Esimese pilguga hindame inimest ta wälimuse ja ülewälpidamise järele. Lähemal kokkupuutumisel alles selguwad meile ta sisemised wäärtused. Ja pea alati leiame, et esimese pilguga küllalt tõtt tabanud oleme.

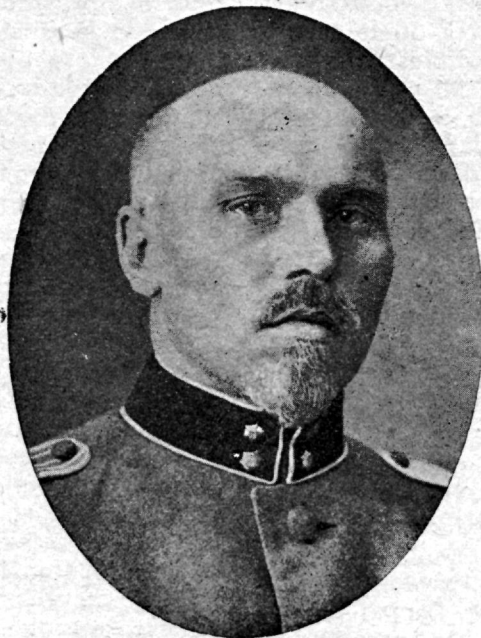
See on täiel määral maksew ka sõjawäelaste kohta. Hää sõjawäelise kaswa-

tuse ja sõjawäelaste sisemise wäärtuse üks wälisest tunnustest on kahtlemata wäestastikkune terwitamine. Wiimasega awaldab sõdur oma lugupidamist ja austust wanema sõjawäelase, ohwitseri, wastu, ohwitser — temale alluwa wastu, kellega tal ühine kõrge kohustus: kaitsema kodumaad. Selle juures tuleb silmas pidada,

Wabadusristi Kawalerid.

Siegfried Pinding sündis Tallinnas 20. juulil 1877 a. Üldhariduse sai Tallinna Aleksandri gümnaasiumis, mille 6 klassi lõpetas. 1894 a. astus vabatahtlikuna sõjaväe teenistusse. Lõpetas 1897 a. Peterburi sõjakooli I. järguga ja määrati nooremleitnandina Tallinna 89. Belomorski jalgväe rügementi teenistusse. 1904 a. sõitis leitnant Pinding vabatahtlikult Vene-Jaapani sõtta, kus ta lahinguist tegevalt osa võttis ja talle vahvuse eest Püha Anna ordu 4. klassi ja Püha Stanislause 3. klassi aumärgid annetati. 1905 a. ülendati staabikapteniks. Pääle sõja lõppu paigutati 1906 a. Tallinna endisesse väeossa tagasi. 1908 a. sooritas katse Intendandi akadeemiasse, kuid jäi vabade kohtade puudusel vastuvõtmata. 1912 a. määrati Tallinna sõjaväe haigemaja majanduse ülemaks ja ülendati kapteniks. 1915 a. mais sõitis vabatahtlikult ilmasõtta, kus ta 10. Uue-Jngeri rügemendi pataljoni üle-

maks määrati. Sama aasta juunil sai Kupse alevi juures püssikuuliga pääst haavata, kuid jäi

Kolonel S. Pinding.

Wabaduse Risti I liigi 2. järgu ja II liigi 2 järgu kawaler.

1919 a. Piirivalve valitsuse ülemaks. Praegu 2. jalgväe rügemendi ülem.

lahingu lõpuni rivisse, mille eest annetati Püha Anna ordu 3. klassi aumärk. 7. oktoobril samal aastal sai Sopanovi küla all raske kahuri mürski läbi põrutada, jäi rivisse ja sai autasuks Püha Stanislause ordu 2. klassi aumärgi. 1916 a. ülendati kolonel-leitnandiks, 1917 a. jaanuaris sõjaliste teenete eest koloneliks.

12. aprillil 1917 a. hakkas kolonel Pinding Tallinnas 1. Eesti rügementi formeerima. 1917 a. mais andis rügemendi üle kolonel Tõnissonile. Sellest päale teenis esiteks Vene, siis Ukraina väes. 1919 a. veebruaris lahkus Ukraina sõjaväe teenistusest ja tuli Eesti, kus 10. märtsil 1919 a. 5. jalgväe rügemendi ülemaks määrati. 24. mail 1919 a. murdis ta oma rügemendiga Pihkva rindel punaste rindest läbi ja puhastas maariba põhja pool raudteed kuni Pihkvani, mille eest talle II. liigi 2. järgu Wabaduse Rist annetati. 1919 a. 27. juunil määrati 2. diviisi ülema abiks. 1. detsembril

et wastastikust terwitamist võib ainult sel juhusel waadelda hää kasvatuse tunnuseks, kui ta esineb wabalt, sunduseta, juhituna, nii öelda, sisemisest tarwidusest. Tundub terwitamine ühelt poolt raskusena, teiselt poolt enesearmastuse ehk uhkustunde rahuldusena, siis on lugu halb. . .

Kui asuda erapooletult ja otsekoheselt selle küsimuse tegeliku seisukorra waatlemisele meie sõjawäes, siis peab tunnustama, et kasvatamise alal on hulk tõsist tööd tehtud. Meie sõjawäe saamispaewadel polnud mahti kasvatuse pääle mõelda. Kõik jõud tuli koondada wälise waenlase tagasitõrjumiseks. Alles sõja lõppemisel kerkis esile sõjawäe sisemise korraldamise ja kasvatamise nõue täies ulatuses. Sel alal olemasolewad kawad tulewad detailideni teostada.

Siinkohal tahtsin tähelepanu juhtida ühele pisisajale, terwitamisele. Mis puutub terwitamisse, siis on tarwilik, et ohwiter wastaks sõduri terwitust nagu kord ja

kohus. Rõhuw enamus teeb ka seda. Kuid osa ohwiterkonnast on selles wäga ebakorrektnete, missugune asjaolu arenenumates sõdurites kibedust sünnitab. Wastatakse, kuidas juhtub: wasak käsi taskus, paremaga tehakse õhus mingisugune ebamäärane liigutus ehk jälle tõstetakse (tä nawal seistes ja kellegagi rääkides) parem käsi ühes suitsuga mütsi juure jne. Nii antakse sõdureile ainult halba eeskujut, mis kaswataja seisukohast lubamatu peaks olema. Et ülaltoodud osjaolu mitte liialdus pole, seda tõendab sõjaministri whk. 19. IX. 23, № 7175 (Tallinna garn. ül. ringk. 22. IX. 23, № 395), milles ohwiteride ebakorrektsust terwituste wastamist esile tuakse.

Usun, et ühaltähendatud nähtusel ei saa olla kuigi tõsiseid põhjusi. Kui ta pääle kord awalikult tähelepanu juhitud, kaob ta. Loodame, et see peä sünnib ja maad wõtab wastastikkune korrektsus, mis meid kõiki lähendab ja õhutab meie ühises töös.

—us.

Wabadussõja päiwilt.

10. aprill 1919. Ümberringi sulisewad lõbusalt ojakesed. Puhub soe tuul. Setumaa pind on pehmeks ja poriseks muutunud. Liikumine, iseäranis kahuritega, raskeneb.

Rindel on sõrdlemisi rahulik. Siin ja seal mõned püssipaugud. Harwa kostab kuulipilduja monotoonne ragin. Veel harwemini mürtsub kahur.

Rootsi wabatahtlikud tahawad täna punastelt wõtta Mitkowitsa küla, milleks nemad meie patarei abi wajawad. Mitkowitsat kaitsewad suuremad waenlase jõud mitme kuulipildujaga.

Hommiku kella 10 paiku liikus patarei ülem patarei pääpositsioonilt ühe kahuriga, ühe kuulikastiga ja ratsaluurajate komandoga Petseri-Irboska maanteed mööda Mitkowitsa poole. Kahur kawatseti paigutada Mitkowitsa lähedusse, pääletungiwate jalgwäe osade juure, et märki läheda maa päält otsekohese sihtimisega tulistada. Wõeti kaasa patarei parem sihtija — noorem allohwitser Kalinin Mustweest, kes oli juba warem tuntud külmawerelise ja imetuswäärt täpse tegewusega panoraami ja sihtraua kallal kõige hädaohtlikumatel silmapilkudel.

Pitalowa küla kohal kohtasime üht Rootsi leitnanti, kes ennast esitles teenäitajana ja suurtükiwäe endise ohwitserina. Temaga saime Saksa keeles hakkama: meil polnud Rootsi keele oskajat, kuna leitnant ei Eesti ega Wene keelt ei mõistnud. Pärast seda kui rootslane meile pääletungi plaani ära seletas, leppisime temaga kokku kahurtule tegewuse üle. Rootslased pidid Podlesje metsast külale kallale tungima, suurtükk aga lähedamaa ja seepärast wäga tabawa tulega lämmatama pääasjalikult wastase kuulipildujate tegewuse, ühtlasi punaste laskureid Mitkowitsa meiepoolse serwa juurest eemale peletades.

Kõrgustiku 62,1 kohal keerasime maanteelt kõrwale ja seadisime kahuri põllule üles, Mitkowitsast umbes 400 sülla kaugusel. Punased meid kohe ei märganud, sest nende tähelpanu oli pöördud Podlesje küla pääle, kust rootslaste ahelikud pääle tungima hakkasid. Ruttu tehti hädalised ettewalmistused ja warsti kostis esimene kahurpauk. Osaw sihtija Kalinin laskis ühe granaadi teise järele majadesse, kust püssid wõi kuulipildujad rootslaste pääle lasksid.

Tähelpanu äratas üks kuulipilduja, mis küla suurema walge maja akende all oli

ja kangekaelselt waikida ei tahtnud. Esimene granaat lõi selle maja katusest läbi, teine lõhkes otse akende all kuulipilduja kohal. Wiimane waikis järsku. Must suits tõusis, maja sein oli kokku langenud, kuulipildujat ühes meeskonnaga oma alla mattes. Paari minuti pärast seisis terve maja leekides.

Granaadid süütawad Mitkwitsas veel mitu maja põlema. Tunnilise järjekindla põmmitamise järel ei kosta säält enam paukusid. Rootslased marsiwad kaotusteta külla, kust waenlane Koshelki küla sihis taganeb. Põgenewate wooride ja kolonnide pihta awame shrapnelli tule, mille järele taganemine korratuks jooksuks muutub.

Korraga tekib seljataga ning paremal pool kõrgustikkudel püssilaskmine, järkjärgult kõwenedes. Põnewusega waatame sinna poole ja näeme, kuidas rootslased Dawõdow-Konetsi poole püssa tühjendawad.

Rahutu mõte käib pääst läbi: Kuidas punased meile selja taha sattunud? — Kahtlemata tahawad nemad meie kahurile tee ära lõigata, ja siis? Mis sünnib siis? Langeme wangi. Punastel on maantee niisama lähedal, kui meie kahurilgi. Kui nad saawad oma alla selle mäeharja ja kõrgustiku 62,1, kus praegu meie kaitse — rootslaste rühm — asub? Lasewad mõne hobuse kahuri eest maha ja... Aga ei, seda ei tohi sündida! — Kas siis tõesti õnn on meie patareile selja pööranud? Kuid miks taganewad rootslased, — on ju neil kuulipilduja kaasas! Miks nad seda ei kasuta?...

Rootsi rühm taganeb. Juba lööwad waenlase püssikuulid plaksatades wastu külmanud maapinda kahuri ümber; mõned tabawad soomustatud kuulikasti.

„Jätta Mitkowitsa laskmine! Pöörata kahur ümber! Ruttul... Waenlase aheliku pihta! Shrapnelliga! Sihtraud 15, süütetoru 10!... Tuld!“ — kõlab patarei ülema komando.

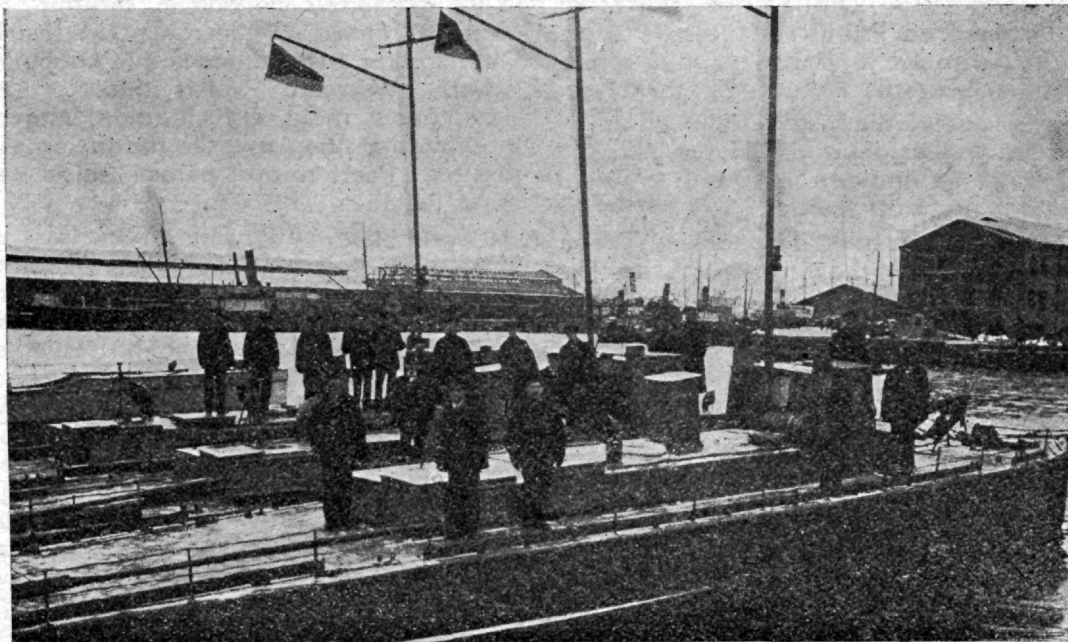
„Maakuulajad ja wabad numbrid püssid kätte, kiwide taha maha ja tuld!“

Saadame kõrgustikule shrapnella, kuid selle pääle waatamata sadab säält kuulisid.

„Eelikud golopis kahuri juure! Numbrid, hülsid kokku panna ja ärasõiduks walmistada! Rahulikult! Et midagi maha ei jääks!“

Lähedast metsast sõidawad eelikud täie hooga ette ja paarikümne sekundi pärast kihutawad kahur ja kuulikast galopis pu-

Piiriwalwe uued mootorwahilaewad.

Piiriwalwe walitsus on omandanud mitu uut mootorwahilaewa. Wahilaewade pikkus 65 jalga, laius 11 jalga, kiirus kuni 22 sõlme tunnis. Igal laewal on kolm mootorit ja kolm propellerit. Pääle piiriwalwe teenistuse on need laewad weeluste paatide ja luure juures ka sõjaliselt tähtsad. Pilt kujutab kolme mootorwahilaewa kõrwuti ühes meeskondadega Tallinna sadamas.

nastele wastu, maanteele wälja ja säält Petseri poole. Patarei ülem ja maakuulajad jääwad maha ja, lamades porisel põllul, tulistawad püssidest punaste ahelikka. Seega takistame osalt waenlasele meie kahuri laskmist.

Punased, nähes haruldast, saaki käest minewat, awawad korratult kõige kiirema närwiliku püssitule. Hobuste jalge all, ees ja taga — igalpool winguwad kuulid. Kuid õnn on endiselt meiega: ükski mees ega hobune ei saanud pihta.

Skoudid, kes wahe pääl teada saanud kahurit waritsewast hädaohust, tõttawad

oma patareile appi: üks kompanii liigub jookstes Mitkowitsa poole.

Wersta kaugusel, sääil kus seljatagune kindel ja kuhu püssikuulid enam ei ulata ning kust mäe hari hästi näha, — seatakse kahur uuesti üles ja need mäekünkad, mis wõisid meile suure õnnetuse tuua, külwati shrapnelli kuulidega ja graanaatidega tihedalt üle...

Õhtu. Lõbusalt põleb tuli setu toa ahjus. Tuju on häa. Kõik on häa, mis hästi lõpeb.

G. L.

Lennuwäe akadeemia Inglismaal.

Iseseiswa lennawäe, õigemini õhujõudude, akadeemia loomine näis alguses Inglismaal wähe poolehoidu leidwat. Arwati, et see ei ole asja enda kui ka kulude mõttes küllalt otstarbekohane, seda enam, et oli juba olemas eeskujulikult tegutsewad sõja ning meriwäe akadeemiad.

Hiljem, kui 1914—1918 a. sõja kogemused ikka rohkem ja rohkem analüseeriti, suutsid tähtsamad Inglise lennawäe (R. A. F.) tegelased siiski selgeks teha, et õhuwäe akadeemia loomine on hädatarwilik. Küsimus arutati igakülgset läbi ja lõpuks kaldus kogu Inglise sõjawäeline ajakir-

Piirivalve uued mootorvahilaevad.

Piirivalve Tallinna jaoskonna ülem major Tõnso ühes mootorvahilaevade komanderidega ja meriwäelastega.

jäendus selle poole, et akadeemia tuleb awada. Nii ka sündis. Andover'i aerodroomil pandi akadeemiale alus. Tema juhatajaks on parim lendur ja kogenud ohwitser staab töödes, suure lahingu praktikaga, Brook-Pophame. Akadeemia administratsioon ning pädagoogiline personaal koosneb isikutest, kes on Inglise õhuwäe uhkus. Kuulujad on pea kõik tublimad lendurid, nendest ligi 50% mitmesuguste lennuosade ülemad. Akadeemias wõetakse läbi palju õpeaineid, nii et õpilastel kahe aasta kestel õige energiliselt tuleb töötada.

Akadeemias wõetakse muuseas läbi: 1) üldine strateegia, 2) poliitiline ökonomia, kaubanduse ja hariduslise progressi wahekorid õhuwäe probleemide suhtes, 3) sõda ja tema põhiprintsiibid, 4) meriwäe strateegia, 5) meriwäe taktika, 6) maa-wäe strateegia ja taktika, 7) õhujõudude organisatsioon, 8) sideasjandus, 9) transport, 10) staabi-teenistus, 11) salajane teenistus, 12) sõjawäe töö rahuajal.

Klassitöö kestab harilikult hommikupoolikul, kuna ülejäänud aeg kuulajatele isiklisteks töödeks

on määratud. Harilikuks nähtuseks on wäelused ja kõned mitmesuguste küsimuste üle. Iga kuulaja peab kursuse kestusel mõne aine üle kõige wähem ühe loengu pidama. Näiteks mõned 1922 a. tehtud ettekanded: uuemate pommituslennukite kirjeldus, dessandi attackeerimine, häwitaja nõutawad omadused, öösine lennutegewus j. n. e.

Suurt tähelepanu pannakse laialiste praktiliste teadmiste pääle. Kuulajad peawad läbi käima lõpmatu hulga awiotehaseid ning muid sõjatööstuse wabrikuid, aerodrome, uurima kohapääl side ning transpordi küsimusi j. n. e.

Wäga tihti tehakse ühe ehk teise teoreetilise wäite tõenduseks aerodroomidel praktilisi töid.

Akadeemia jaguneb kahte gruppi: „G“ grupi ülesanne on walmistada ette lennuwäe juhte, kes wilunud strateegias, taktikas ja üldse sõjapidamises, kuna „Q“ grupi eesmärk on kaswatada juhtiward ohwitseri lennutehnika ja warustamise aladel.

Möödunud aastast alates wõetakse akadeemiasse wastu ka wäljamaa ohwitseri, kuid wäga piiratud arwul. A. Steinberg.

Gaasiasjandus Wene punawäes.

Ilmasõjas kerkis esile uus erilise tähtsusega moodsa sõja tegur — gaasiasjandus. Sõja aastate kestes hiigla edusamme tehes, pole ta siiski veel kaugeltki oma viimast sõna öelnud, vaid püsib alles arenemise ning uurimise järgus, töötades anda rohkesti üllatusi tulewiku sõjas. Keemilised ained, mida tarvitati möödunud ilmasõjas, mõjusid pääasjalikult hingamisorgaanide, silmade ja naha pääle. Kuid pole võimatu, et leitakse uued gaasid, mis halvavad teisi orgaane ja elundid. Võimatud pole ka lõhnata, nägematud ja n. n. püsivad gaasid.

Säl juures veel mitmekesiseid gaaside levitamise vahendid (gaasipildujast kuni aeroplaanini) arvesse wõttes, võib ette kujutada, milline hädaoht varitseb tulewiku sõjas mitte ainult rinnet, vaid ka seljagust, pääasjalikult tema tähtsamaid keskkohi.

Seda sõja keemia hädaohtu on mitmed riigid, nende hulgas ka Nõukogude Venemaa, tõsiselt arvestama hakanud. Nagu eelpool nägime, ei puutu gaasikaitse küsimus tulewiku sõjas mitte ainult armeesse, vaid sellest on samal määral ka seljatagune huvitatud, eriti aga tähtsamate tsentrumite

elanikud. Nende asjaolude tõttu on Venemaal liikuma pandud üleriiklise vabatahtliku gaasikaitse organisatsiooni („Dobrohimi“) mõte. „Dobrohimi“ ehk n. n. „gaasi komiteede“ propageerimiseks on rakendatud kogu ajakirjandus. Asja algatajad loodavad, et mõne aasta pärast enam üht kodanikku ei leidu, kes gaasilaine ilmutumisel pää kaotaks.

Mis puutub gaasiasjandusse, kui võitlusvahendisse, siis on see punaväes, hoolimata tervest reast ülemjuhataja ja sõjaringkondade ülemate päevakäskudest, praegu surnud punktil. „Vojennõi Vestniku“ teatel valitsevat sellel alal täielik hoolimatus ja järjekindlus. Puuduvat ühine programm punaväelaste õpetamises. Sõjateaduslikes ringides kõnelevat gaasisõjast ainult „savhim“ (keemia instruktor); iga uus päevakäsk seadvat üles uued ülesanded ja sihid.

Juhtide koosseis, olgu praegune ehk koolidest juuretulev, on sõjakeemia asjandusega vähe tuttav. Kogu töö punaväelaste õpetamises gaasiasjanduse alal lasub keemia instruktori õlgadel. Kuid ka viimaseid kui eriteadlasi on väeosades ainult üksikud. Suur osa instruktoritest olevat ilma sellekohase ettevalmistuseta ja toovad õpetamises kasu asemel ainult kahju.

Harilikult on instruktor väeosas ainukeseks asjatundjaks omal alal. Nooremad instruktorid, keda keemia kompaniist väeosadesse määratakse, eelistavad esimesel võimalusel säält lahkuda, sest väeosade koosseisus puuduvad nende jaoks vastavad kohad.

Kirjandust on vähe ja seegi vananenud.

Keemilised kabinetid ehk nurgad ja gaasi poliigonid puuduvad pea täiesti. Õpevahenditena, pääle kahe-kolme gaasimaski, rügementides midagi ei leiduvat.

Sõjakeemia asjanduses valitseva loiduse vastu alustati möödunud aasta detsembril ägedat sõjakäiku. Ajakirjandus, muuseas ka „Vojennõi Vestnik“, kuulutas sõjakeemia päeva lõök-ülesandeks. Meriväe õpeasutuste programmidesse võeti käesolevast aastast sõjakeemia eriõpeainena. Tõlgitakse suure agarusega sõjakeemiasse puutuvat kirjandust. Sõjakeemia sõjateaduslik ühing avaldas terve rea ettepanekuid „keemilise kirjaoskamatus“ likvideerimiseks nagu: 1) punaar mee isikliku koosseisu laialdane tutvustamine keemilise võitluse abinõudega (loengute, vaieluste, näitlikkude katsete jne abil); 2) keemiliste võitlusvahendite arvesse võtmine igasugustel taktilistel õppustel ja manöövritel; 3) gaasikaitse abinõude ärakasutamise tehnika eriõppuste elluviimine; 4) sunduslik sõjakeemilise ettevalmistuse kontrollimine väeosade vaatustel jne. ühes tagajärgede avaldamisega päevakäskudes ja aruannetes, ning 5) sõjakeemia igakülgne valjustamine ajakirjanduse veergudel.

Kahtlemata viivad seni punaväes tarvitusele võetud abinõud gaasiasjanduse teatava sammu edasi. Meile, kui naaberriigi kodanikkudele, peab selle võitlusvahendi edaspidine arenemine nõukogude maal loomulikult huvi pakkuma. —ms—

Prantsuse sõjalaevastiku ehitusprogramm.

Prantsuse sõjalaevastiku ehitusprogrammi teine osa on parlamendi meriväe komisjoni poolt läbi vaadatud. Alguses pidi selle programmi järele 1930 a. valmis saama: kuus 10.000-tonnilist kerget ristlejat, viisteist 2.400-tonnilist miiniristlejate divisjoni juhtlaeva, kakskümmend neli 1.450-tonnilist miiniristlejat, neli 3.000-tonnilist veelust ristlejat, kolmkümmend 1.300-tonnilist veelust paati, kaks 4.000-tonnilist miinipanijat, neli 10.000-tonnilist õlilaeva (tanklaeva).

Komisjon pakkles 10.000-tonniliste ristlejate juures. Nende pikkus ja sügavus tegevat nad kergesti tabavatateks miini ja torpeedo rünnakutele ja olla raske neid mõjuvalt kaitsta õhujõudude vastu. Siiski otsustati neid ehitada, silmas pidades Prantsuse suuri asumaid ja tarvidust ristlejate järele.

Programmis on ehitada kavatsetavate miiniristlejate võrdlus teiste riikide omadega. Sääln on näidatud, et Prantsuse laevad on veeväljasurve, hobusejõu ja kiiruse suhtes ülekaalus.

Arvustati miiniristlejate-juhtlaevade relvastust. Ettepanekus oli neist igaühel ette nähtud kuus 5-tollilist kahurit. Komisjon leidis selle puuduliku olevat, sest „Admiral Senes“ (endine Saksa V 116) oli varustatud nelja 5,9 tollilise kahuriga. Komisjon arvas, et neli, isegi viis 5,5-tollilist kerget tüüpi kahurit on miiniristlejate-juhtlaevade relvastuseks miinimum.

Asjatundja arvamine erines suurte veeluste ristlejate ehitamise ettepanekust. Arvati, kas ei oleks parem veeluste ristlejate jaoks määratud

12.000 tonni ära kasutada, ehitades kaksteist 1000-tonnilist ehk kaheksa 1.500-tonnilist veelust paati. Siiski otsustas komisjon veeluste ristlejate kasuks.

Mineva aasta lõpupoolel pidas Laubeuf Meriväe Akadeemias loengu „Laevastiku programmi vaatlemine“. Tema nõudis esimeses järjekorras, et programm olgu kokkuseatud kokkukõlas strateegiliste nõuetega, mis ainult kodanline valitsus võiks esitada, sest et ainult tema teab, mis poliitikat laevastikul tuleb toetada. Edasi, laevastiku ehitamine tarviduse järele olla nii kõikum, et ükski valitsus ei tohiks ennast rohkem kui 3 aastat kestva programiga kohustada. Käsitades sõjalaevastiku eelarvet, nõudis Laubeuf 10.000-tonniliste ristlejate ärajätmist. Prantsuse sõjalaevastiku esimene ülesanne olla Vahemere lääne osa üle valitsemine ja kavatsetavad ristlejad ei toetaks laevastikku selle ülesande juures mingil viisil. Nad oleksid liig suured ja kulukad, et neid tarvitada laevastiku luure laevadeks, ja liig nõrgad, et neid liini laevadeks lugeda. Veel arvustas Laubeuf Prantsuse miiniristlejate juhtlaevu. Briti juhtlaevade veeväljasurve on ainult 1600 kuni 1800-tonni ja Ameerika laevastikul ei ole seda tüüpi üldse olemas. Prantsuse laevade veeväljasurve 2400 tonni on sellepärast ebariilik ja liigne. Lõpuks tõendas Laubeuf, et Prantsusmaa tarvitab ainult 1100 kuni 1600-tonnili veeluseid paate. Suuremaid paate on vaja ainult Inglismaal ja Ameerikal, kelle laevastikkudel tuleb tegutseda väga pikkadel ühendusliinidel. Prantsusmaa sõjalaevastikul ei tule opereerida väljaspool Euroopat, nii et tal suuremat tüüpi veeluseid paate tarvis ei lähe. B. L.

Ametlikud teated.

Viiakse üle Kindralstaabi Valitsusest Kindralstaapi ja nimetatakse, arvates 15. märtsist s. a.: Kolonel-leitnant Eduard Bach IV. osakonna topograafia ja kartograafia jaoskonna ülemaks, major Mart Tuisk III. osakonna ülema abiks, major Arthur Steinpick I. osakonna D jaoskonna ülemaks, major Reinhold Martin II. osakonna A jaoskonna ülemaks, major Varfolomei Murashev-Petrov IV. osakonna hüdrograafia jaoskonna ülemaks, major Ottomar Douglas IV. osakonna topograafia ja kartograafia jaoskonna geodesistiks, major Karl Rinson VI. osakonna A jaoskonna ülemaks, kapten Richard Tomberg I. osakonna A jaoskonna ülemaks, kapten Nikolai Krimp I. osakonna B jaoskonna ülemaks, kapten Kurt Mollin II. osakonna B jaoskonna ülemaks, kapten Hans Tiidemann käskudetäitjaks ohvitseriks, kapten Oskar Plaks käskudetäitjaks ohvitseriks, kapten Eduard Putmaker käskudetäitjaks ohvitseriks, kapten Aleksander Semjonov-Smolinn käskudetäitjaks ohvitseriks.

Sõjaväe õpetuskomiteest Kindralstaapi, arvates 15. märtsist s. a.: Kapten Richard Kent VI. osakonna A jaoskonna ülema abiks, kapten Oskar Kurvits käskudetäitjaks ohvitseriks.

Viiakse üle arvates 15. märtsist s. a.: Sanitäär-major Roman Laamann Sõjaministeeriumi mehaanika töökodadest Arsenali arstiks, sanitäär noorem-leitnant Johannes Art Sõjaväe varustusvalitsusest Arsenali, leitnant Karl Riismann 10. jalgväe rügemendist Lennuväe rügementi, kapten Karl Tammekand 1. soomusrongide rügemendist Lennuväe rügementi, noorem-leitnant Ervin Martson Arsenalist Lennuväe rügementi, noorem-leitnant Samuel Ritsberg Arsenalist Lennuväe rügementi, noorem-leitnant Jakob Sepp Arsenalist Lennuväe rügementi, noorem-leitnant Boris Andrejev üksikust eskadronist Ratsarügementi, sõjaväe ametnik Johannes Essenson Sõjaväe varustusvalitsusest Arsenali, sõjaaegne ametnik Konstantin Kilter Sõjaväe varustusvalitsusest Arsenali, kapten Johannes Lembra 2. jalgväe rügemendist 7. jalgväe rügementi, sõjaaegne ametnik Peeter Kondrad 6. jalgväe rügemendist 7. jalgväe rügementi.

End. allohvitseride koolist — üksikuse eskadroni: Kapten Edgar Veiss, noorem-leitnant Johannes Sinkelmann, noorem-leitnant August Schiller, noorem-leitnant Aleksander Tundenberg, noorem-leitnant Heino Onny, noorem-leitnant Boris Andrejev.

Sõjaministeeriumi mehaanika töökodadest Arsenali: Kapten Erich Barteldt, noorem-leitnant Samuel Ritsberg, noorem-leitnant Ervin Martson, noorem-leitnant Jakob Sepp, noorem-leitnant Ernst Grünreich, noorem-leitnant Sergei Urbanovitsch.

Noorem-leitnant Oskar Puusepp Sõjaväe varustusvalitsusest Arsenali, kapten Theodor Kalberg Sõjaväe ringkonna staabist Lennuväe rügementi, kapten Heinrich Pavlovski Sõjaväe ringkonna staabist Ranna-, õhu- ja sisekaitse staapi, noorem-leitnant Villem Umberg Sõjaväe ringkonna staabist Harju maakonna rahvaväe ja kaitse liitu, ohvitseri asetäitja Magnus Kask Sõjaväe ringkonna staabist Ranna-, õhu- ja sisekaitse staapi, Sõjaväe ametnik Adolf Eller Kindralstaabi valitsusest Side pataljoni.

Arvates 1. aprillist s. a.: Kapten Magnus Reeder Sõjaväe varustusvalitsusest Side pataljoni majanduse ülemaks, leitnant Voldemar Simonlatser Sõjaväe varustusvalitsusest Auto-tankide divisjoni sõjaväe ametnikuna.

Nimetakse: Kolonel-leitnant Friedrich Pinka 10. jalgväe rügemendist sama rügemendi pataljoni ülemaks, arvates 1. juulist 1922 a.

Nimetakse, arvates 15. märtsist s. a.: Major Aleksander Varvas Auto-tankide divisjonist sama divisjoni soomusautode kompanii ülemaks, kapten Johannes Eichelmann Auto-tankide divisjonist, sama divisjoni tankide kompanii Nr. 1 ülemaks, kapten Hans Elb Auto-tankide divisjonist sama divisjoni tankide kompanii Nr. 2 ülemaks, kapten Johannes Mahlapuu Auto-tankide divisjonist sama divisjoni õpejaoskonna ülemaks, kapten Karl Tammekand Auto-tankide divisjonist sama divisjoni majanduse ülemaks, meriväe-leitnant Alfred Kuusmann Sõjaväe varustusvalitsuse sõjariistade osakonnast sama osakonna ballistika jaama juhataja kohuste täitjaks, sõjaministeeriumi juriskonsuldi abi kohuste täitja sõjaaegne ametnik August Rocks sama juriskonsuldi käskudetäitja ohvitseri kohuste täitjaks, Sõjaväe varustusvalitsuse tehnilise varustusasjanduse käskudetäitja inseneri kohuste täitja sõjaaegne ametnik Alfred Saarm sama valitsuse keemia osakonna vanema insener-mehaanikuse kohuste täitjaks, 1. jalgväe rügemendi ülema abi kolonel-leitnant Voldemar Koch sama rügemendi pataljoni ülemaks, kolonel-leitnant Paul Kunnus 7. jalgväe rügemendist sama rügemendi pataljoni ülemaks, 10. jalgväe rügemendi ülema abi kolonel-leitnant Jakob Vende sama rügemendi pataljoni ülemaks.

Arvatakse reservi: Leitnant Georg Viburg 3. suurtükiväe rügemendist, arvates 13. märtsist s. a.; Sõjaväe ametnik Manfred Fiskar, Sõjaväe staabi kantseleist, arvates 15. märtsist s. a.; registreerimisele ilmunud ltn. Oskar-Georg Kronberg, arvates 2. veebr. s. a.; registreerimisele ilmunud leitnant Felix Dobra, arvates 5. märtsist s. a.

Wäljamaa sõjawäed.

Läti.

Läti 5. Wõnnu jalgväe rügemendi aastapäew. 22. märtsil pühitses 5. Wõnnu jalgväe rügement oma aastapäewa Riias. Rügement asutati 1919 aastal märtsikuul Eesti pinnal. Hiljem wõitles rügement Eesti ülemjuhatusel all, 3. diivlisi koosseisus, kuni juulikuul alguseni 1919. Aastapäewal tuletas praegune rügemendi ülem kolonel Wirsai-

tis oma kõnes meele neid aegu, kus rügement Eesti ülemjuhatusel all wõitles. Rügemendi ülem palus Eesti sõjawäe esitajat üle anda kindral Põdder'ile ja kolonel Reek'ile Wõnnu rügemendi mälestusmärgid. Selle juures hüüti Eesti sõjawäele mitmekordne „Elagu!“ ja mängiti Eesti hümn.

Praegu kuulub 5. Wõnnu jalgväe rügement 2. Widsemi diivlisi koosseisu ja asub Riias.

Üleajateenijate küsimus Läti sõjaväes. Läti kawatseb suurendada üleajateenijate allohvitseride koosseisu. Selleks asutakse diiviside juure üleajateenijate allohvitseride kursused Üleajateenijate olukorda parandakse materjaalselt. Iga kolme aasta pärast tõstetakse nende palka 10% võrra. 10-aastase teenistuse eest saab üleajateenija kingiks kuue kuu palga Pensioniseaduses on nad soodustatud. Teenistuse ajal kannavad nad sellekohaseid tunnismärke. Nad elavad küll kasarmutes, kuid neil on õigus nõuda eraldi ruume. Peale 2-aastast teenistust on neil õigus sooritada katsed ohvitseri asetäitjaks.

Poola.

Poola sõjaministeeriumi uus organisatsioon.

10. märtsil võeti Poola ministrite nõukogu poolt vastu sõjaväe kõrgema juhatuse organisatsioon rahuajal. Selle organisatsiooni järele oleks sõjaministeeriumi koosseisus: kindraltaap, administratiivne juhatuse, kontroll-korpus, departemangud ja merejõudude juhatuse. Kindralstaabi ülem on kindralstaabi tööde juhiks ja sõjaministri asetäitjaks (abiks) rahuajal armee juhatamisse puutuval ajal. Sõjaväe administratiivne ülem juhib sõjaministri poolt kindlaks määratud piirides armee administratsiooni sõjaministri ülesandel ja on sõjaministri esitajaks seimis ja valitsuses. Kontrollkorpuse ülem on kontroll-korpuse tööde juhiks terve sõjaväe administratsiooni kohta. Ülalnimetatud ülemad alluvad wahetult sõjaministrile. Departemangude ülemate ja merejõudude juhataja wahetu alluvuse määrab kindlaks sõjaminister

Reorganisatsioon Poola sõjaväes.

Hiljuti ilmus Poola sõjaministri käsukiri, millega sõjaväe administratsioon põhjalikult reorganiseeritakse. Kõige päält puudutab see neid kindralstaabi ohvitseride, kes Poola sõjaväe riwis pole teeninud, kes aga riwiteenistuse staashi peavad omandama. Teised kindralstaabi ohvitserid peavad, et asja kursis olla, iga aasta teatud aja oma erialale wastawas wäeosas wiibima.

Kõik teised ohvitserid wõiwad ainult järgmisel tingimistel kantsleides ja staapides teenida: a) noorem-leitnante ei wõi üldse staapide ja kantsleide teenistuseks kasutada, b) leitnandid peavad vähemalt kaks aastat riwis o'ema teeninud, c) kaptenid kolm aastat, d) majoritelt ja kolleitnantidelt nõutakse päewaks. mil neil õigus aukõrgendust saada, kaheaastast riwiteenistust. Need, kes endid ainult kantsleile teenistusele tahawad pühendada, peawad käesolewa aasta 1. maiks wastawad palwed sisseandma.

Ohvitserid, kes üle kolme aasta kantsleis teeninud, saadetakse riwi teenistusse kahes järgus: kuni 1. juunini s. a saadetakse poissmehed, pääle 15. oktoobrit naisemehed. K. U.

Nõukogude Wene.

Uus sõjaväe seadus Nõukogude Wenes.

Nõukogude Wenes on praegu väljatöötamisel punawäe ülemjuhatus poolt uus wäeteenistuse seadus. Selle seadusega määratakse kindlaks teenistuse aeg, soodustused perekondliku seisukorra põhjal, teenistusse kutsumise kord ja wastuwõtmise asutuste organisatsioon, teenistuse tingimused tagawarawäes, wäeteenistuse kohustusliste arwestamine, ajapikendus jne. Lähemas tulewikus tulla see seadus eel-nõu rahwakommisariide nõukogus, „sownarkomis“ arutusele. Pääle hääkskiitmist „sownarkomi“ poolt esitatakse ta kinnitamiseks nõukogude liidu täidesaatwale keskkomiteele — „zikile“.

Uue seaduse põhjal sündiwat meeskodanikkude wäeteenistusse kutsumine erialade järele, nii et iga meeskodanik määratakse teenistusse wõtmisel wäeliiki, millele ta wastas oma teadmiste ja harjumuste poolest. Kooskõlas uue seaduse põhimõtete tahtetakse käesolewal aastal 1902 a. sündinud meeste wäeteenistusse kutsumine läbi wiia.

Hiljuti kuulutati Nõukogude Wenes wälja ajutised määrused perekondliste soodustuste kohta wäeteenistusse astumisel. Need määrused on makswad isikute kohta, keda 1924 a. kestwusel teenistusse kutsutakse. Ajutistes määrustes on eriti tähelepanu pöördud mittetöötawa elemendi hulka kuuluwate kodanikkude wäeteenistusse kohustuste äramääramisele. Niisuguste isikute kohta seatakse kokku erilised wäeteenistusse kutsumise nimekirjad, mille järele nad kutsutakse teenistusse mitte tegewasse wäkke, waid punawäe abiteenistuse komandosse. Neid komandosid kawatsetakse kasutada raskete tööde täitmiseks sõjawäelisteks ja üldr. iklisteks otstarweteks.

Arwatawasti pannakse see mittetöötawate (mitte oma isiklikust tööst elawate) isikute tege-wast sõjaväest kõrwaldamise põhimõte ka uues wäeteenistuse seaduses maksma, sest kommunistlikkude poliitikameeste arwates olewat ainult nõukogude walitsusele enam usalduswäärilisel puhtproletaarilisel elemendil õigus teenida tegewas punases wäes. Ühenduses niisuguste waadetega teostatakse praegu ka punaste juhtide koosseisu täiendamist proletaarise elemendiga — ehk n. n. juhtide „proletariseerimist“.

Wäeteenistuse aeg Nõukogude Wene puna-

väes. Hiljuti määrati rahwakommisariide nõukogu „sownarkomi“ poolt kindlaks teenistuse aeg punastes wägedes: 1) mereväes, samuti ka poliitilise walitsuse — O. G. P. U. — merejõududes — 4 aastat; 2) lennuväes spetsialistidel — 3 aastat; 3) hobuste rautajatel-seppadel ja kirjutajatel, kes eriõppekursused lõpetanud — 3 aastat; 4) muudes punawäe osades, asutustes ja staapides ja O. G. P. U. maawägedes — 2 aastat.

Alates 1925 aastast saab wäeteenistusse kutsumine sündima kord aastast, sügisel. Wäeteenistusse kutsumise alla saawad kuuluma kõik meeskodanikud, kes wäeteenistusse kutsumise aasta 1. juuniks 21 aastat vanaks saanud.

Seni maksva wäeteenistuse seaduse põhjal oli teenistuse aeg punawäes: jalg- ja kahurväes 1¹/₂, ratsa- ja ratsa-kahurväes ning tehnilistes wägedes 2¹/₂, lennuväes 3¹/₂ ja meriwäes 4¹/₂ aastat.

Võrreldes teenistuse aja kestvusega uue seaduse järele endise teenistuse aja kestvusega, näeme, et jalgväes on teenistuse aeg 1¹/₂ aasta võrra pikendatud, kuna eriwäeliikides teenistuse aega märksa on lühendatud.

Liidu sõjarevolutsioonilise nõukogu „revvoensoveti“ esimehe praeguse asetäitja Frunse seletuse järele olevat teenistuse aja pikendus punases jalgväes seotud miilitse süsteemi laialdase teostamisega, mis kaadriväele ülesandeks tegevat küllaldas arvu alamaid juhte ette valmistada. Seda ülesannet tulewat teostada alalhoidunud jalgväe osades 2-aastase teenistuseajaga. Need wäeosad tulewat Frunse arvates alamate juhtide „ettevalmistuse koolideks, laboratooriumiteks“ kujundada. Pääle selle olevat 2-aastase teenistuse aja maksma panemine 1¹/₂ aastase teenistuse aja asemel tingitud ka mobilisatsiooniks valmisoleku tarvidusest, sest nüüd tahetakse talurahva huvides iga aastal ainult kord sügisel noorimehi punawäe täienduseks

kutsuda, 1½ aastase teenistuse aja juures aga tekiks punaväes iga aasta ½ aasta kestvusel õige suur puuduv komplekt.

Mis puutub teenistuse aja lühendamisse eri-väeliikides, siis tahetavat sellega Frunse seletuse järele ühtlustada teenistuse aega kõigis väeliikides, väljaarvatud üksnes mõned spetsialistide kategooriad (mere- ja lennuväes jne.). Teenistusaja ühtlustamine olla sellest tingitud, et möödunud aasta kogemused olevat näidanud, et punaväelased püüdsid kõrvale hoiduda teenistusest pikema teenistuse ajaga väeliikides.

Bibliograafia.

Règlement de la Cavalerie. (Prantsuse ratsaväe määrustik.) I Partie: Préparation technique de la Cavalerie. — Charles Lavauzelle, Paris. 3 fr. 50.

Prantsuse ratsaväe määrustiku esimene osa käsitleb ratsaväe tehnilist ettevalmistust ja sisaldab:

I. Üldised printsiibid. Õpe. Rügemendi koosseis. Juhtimise tegevus. Juhtimise abinõud. Definitsioonid. — II. Üksikõppus. Ratsaniku õppus ratsa, jalgsi. — III. Evolutsioonide üldised printsiibid. — IV. Lahingjagu. Lahingjao õppus ratsa. Jalgsi võitluse korraldused. Lahingjao õppus jalgsi. — V. Rühm. Rühma õppus ratsa. Jalgsi võitluse korraldused. Rühma õppus jalgsi. — VI. Eskadron. Eskadroni õppus ratsa. Jalgsi võitluse korraldused. Eskadroni õppus jalgsi. — VII. Kuulipildujate jagu ja grupp. Kuulipildujate üksuste evolutsioonid. Jao õppus. Kuulipildujate grupi õppus. — VIII. Rügement ja eskadronide grupp. Rügemendi õppus ratsa. Jalgsi võitluse korraldused. Rügemendi ja eskadronide grupi õppus jalgsi.

Règlement de la Cavalerie. (Prantsuse ratsaväe määrustik.) Deuxième Partie: Emploi de la Cavalerie. Charles Lavauzelle, Paris. 2 fr. 50.

Prantsuse ratsaväe määrustiku teine (taktiline) osa käsitleb ratsaväe tarvitamist ja sisaldab:

I. Ratsaväe osa operatsioonides. — II. Ratsaväe organisatsioon ja tema jaotus armeedes. Ratsaväe iseloomustavad omadused, tarvitamise printsiibid. Moraalsed jõud: ülem, kaadrid, väeosa, kohused lahingus. — III. Ratsaväe ülesanded. Kerge diviis. Luure, julgeolek, kerge diviis lahingus, edu kasutamine, retk. — IV. Lahing. Kerge diviis lahingus: brigaadi, rügemendi, eskadronide grupi, eskadroni rühma lahing. Lahingjagu, kuulipildujate grupid ja jõud lahingus, iseäralised juhtumised. — V. Korpuse ja liini diviisi luure organid. Korpused ja diviisi luure grupid. — VI. Side ja edasiandmine, käsud ja aruanded, juhendid. — VII. Ratsaväe tarvitamine teatavates sõjanormides.

Türgimaa.

1923 a kolme viimase kuu jooksul on Türgi valitsus sõjavägesid sõja seisukorrast rahujalale hakanud üle viima. Likvideeritud on üleühtu hakanud taap ja armeede staabid. Väeosad paigutatakse rahuaegsetesse asupaikadesse, Traakiasse Egea mere ääre, Kiliikiasse ja Eufrati ääre. Kindralstaabi akadeemia, mis Stambulis asub, alustas hiljuti oma tegevust. Jalgväe sõjakooli võeti möödunud novembris esimest korda päale sõda uusi õpilasi vastu. K. M.

Segateated.

Kino õpetusabinõuna Pärnu garnisonis. 1. aprillil oli 3. diviisi õpekompanii kino avamine. Demonstreeriti mitmesuguseid filme. Tähelepanu äratasid iseäranis kaks filmi, millest üks käsitas kergekuulipilduja „Lewis'e“ osade ühistööamist, teine aga sõjaväelist paraadi Londonis ja New-Yorgis. Suure huwiga jälgiti kergekuulipilduja „Lewis'i“ osade tegevust. Kõik see näis sõduritele nii arusaadaw ja loomulik olewat. Kuuldus hüüdeid sõdurite keskelt: „Nüüd on ta osade tegevus mulle päewaselge!“ Päale ülalnimetatud filmide demonstreeriti veel wäljamaa tööstust ja põõupidamist käsitawaid filme, mis ka suure huwiga vastu wõeti.

Filmide demonstreerimisel andsid ohwitserid filmi sisu kohta täiendawaid seletusi.

Ei saa allakriipsutamata jätta seda suurt abi, mis meile pakub kino, nii sõdurite sõjaväelisel, kui ka seltskondlisel kasvatamisel. R. Tck.

Küsimused ja kostused.

KÜSIMUS № 14. Kas on ligemal ajal teoksil mingisugune käsiraamat automaat püssi „Madseni“ ja teiste kuulipildujate üle?

WASTUS. On wälja töötatud Laske eeskirja 2 wihk, mis käsitleb kergeid kuulipildujaid ja ilmub ametliku eeskirjana.

Projekt on diiwiiside ülematele tutvunemiseks laiali saadetud.

Nali.

Surmaw arstimine.

Rügemendi ambulantsis ootab sõja ajal hulk sõdureid väga rõhutud nägudega. Lõpuks ometi tuleb arst korrapidaja ohwitseri saatel.

„Täna on teil palju tööd!“ arwab korrapidaja ohwitser, meeste poole näidates.

„Nendega on mul wähe waewa,“ wastab arst; „weel kord sisse määrada ja õhtul on nad kõik surnud!“

„Taewas tule appi“, hüüab korrapidaja ohwitser, „mis siis neil meestel on?“

„Täid!“ wastab arst.

Loengud. Sport. Piduõhtud.

Tallinna garnisoni „Sõdurite Kodu“: Esmaspäeval, 7. aprillil, kell 19—21. Aiiduse, mesinduse ja kanakaswatuse kursused; lektor Soo loeng: „Mesilaste haigused ja waenlased“.

Teisipäeval, 8. aprillil, kell 19—21. Aiiduse, mesinduse ja kanakaswatuse kursused; lektor Reim'i loeng: „Meie ilmastikule wastawad keeduwilja seltsid.“

Kesknädalal, 9. aprillil, kell 17—20. Ohwitseride õppus. — Kell 19—21, Aiiduse, mesinduse ja kanakaswatuse kursused, lektor Reim'i loeng: „Wanade wiljapuude eest hoolitsemine“.

Neljapäeval, 10. aprillil, kell 19—21. Aiiduse, mesinduse ja kanakaswatuse kursused; lektor Braks'i loeng: „Rooside ja sirelite kasvatamine ja seltsid.“

Reedel, 11. aprillil, kell 19 — 21. Aiiduse, mesinduse ja kanakaswatuse kursused; lektor Reim'i loeng: „Puuwilja mahawõtmine, alalhoidmine ja turule saatmine.“

Laupäeval, 12. aprillil, kell 19.30 — 24, „Sõdurite Kodu“ poolt korraldataw kontsert-tantsuõhtu sõjawäe orkestri saatel.

Pühapäeval, 13. aprillil, kell 20 — 24, Wigastud sõjameeste Oh. Tall. Osakonna poolt korraldataw piduõhtu.

Esmaspäeval, 14. aprillil, kell 19 — 21, Aiiduse, mesinduse ja kanakaswatuse kursused.

Teisipäeval, 15. aprillil, kell 19 — 21 Aiiduse mesinduse ja kanakaswatuse kursused.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Agu. Kirjanduse, kunsti ja kultuuri ajakiri № 11 — № 13.

Eesti Spordileht № 3/4. Shanionil taliolümpiaadi number.

Kodu. № 6, 7. Perekondlik kirjanduse teaduse, ja kunstiajakiri

Војни Весник. Месечни часопис за војску и књижевност. Weebuar 1924.

Odamees Pildileht № 2, 3.

Eesti Raudtee № 2/3.

Eesti Politseileht. Administratiiv-õigusline aegkiri № 10 — № 12.

Eesti Majandus. Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri № 8 — № 11.

Eesti Mets. Metsa- ja jahiasjanduse ajakiri № 5/6.

Eesti Skout. Eesti skoutide malewa häälekandja № 1 — 1924.

Järgmine „Sõduri“ № ilmub Lihawõtte pühade pärast kaksik-numbrina pühade eel.

Wastutaw toimetaja: E. Limberg.

Wäljaandja: Kindralstaabi Walitsus.

Soomusrongide diviis vabadussõjas

Punaväe sissetungimine ja väljatõrjumine.

Kokkuseadnud Soomusrongide Brigaadi

— Ajaloo Komitee korraldusel —

Ed. Laamann.

— Hind 200 mk. —

Saada „Sõduri“ talitusest, Tallinnas, Pagari tän. № 1.

„Sõduri“

järgmised aastakäigud on weel saadawal
1-ne aastakäik (1919 a.) 39 numbrit (puudub № 1), hind 150 mk.

2-ne aastakäik (1920 a.) 52 numbrit, hind 200 mk.
4-jas „ (1922 a.) 23 numbrit (puudub № 1) ühes lisadega (12 numbrit), hind 300 mk.

5-es aastakäik (1923 a.) 24 numbrit ühes lisadega (12 numbrit), hind 300 mk.

Kolmandast aastakäigust on saadawal mõned üksikud numbrid.

Tellida võib, postiga ehk suusõnal, „Sõduri“ talitusest, Tallinn, Pagari tän. 1, tuba 25-a. Telefon № 163 (Sw. keskj.).

„Sõduri“

kirjastusel ilmunud raamatuid on järgmised saadawal:

Prof. Martens: Sõda ja õigus, sõda ning seadus. Hind 50 mk.

Kolonel Reek ja ltn. Kent: Hobune, tema hindamine. Haiguste ja wälise pahede äratundmine, wanaduse ja kaswu äramääramine; tabelite ja joonistustega. Hind 30 mk.

Kapten Leets: Nurgamõõtja, bussoli ja stereo-toru tarwitamine Wene ja Inglis suurtükkide jaoks. Laskemärkide kättejuhatamine. 44 joonistusega. Hind 65 mk.

Kolonel Limberg: Kõnd. Selgitawate joonistustega. Hind 20 mk.

Kolonel Reek: Aja kaotus on — surm. Broshüür. Hind 30 mk.

Kindral-major Lebedew: Gaasiasjandussõjas. Hind 50 mk.

Raamatuid võib saada „Sõduri“ talitusest Tallinn, Pagari tän. 1, tuba 25-a. Telef. 163 (Sw. keskj.).